

N:o 37.

Ank. till Riksd. Kansli den 19 April 1880, kl. 6 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckta förslag om ändring i gällande bestämmelser rörande mark, vid skifte afsatt för skiftesdelegarnes gemensamma behof.

På grund af erhållna remisser har Lag-Utskottet att yttra sig öfver tre inom Andra Kammaren väckta motioner rörande ändring i nu gällande skiftesstadgas bestämmelser om mark, som vid skifte afsattes för skiftesdelegarnes gemensamma behof.

I motion N:o 26 anför Herr *Victor Ekenman*, att de vid skiften — icke allenast laga skiften, utan äfven enskiften, äfvensom sådana stor-skiften, som i sammanhang med laga skifte vunnit fastställelse — afsatta samfälligheter hade en vida större betydelse än man i allmänhet förestälde sig, enär vid ifrågavarande förrättningar icke sällan lemnats oskiftade ganska betydliga jordområden ej allenast för något gemensamt behof, såsom t. ex. grustägt, utan äfven understundom af icke någon som helst uppgifven anledning, hvadan återstode att antaga det besparing i skiftes-kostnaden varit enda syftet; men att med jordens nu mera ökade värde nödvändigheten instälde sig att dessa samfälligheter, då de vore större än behofvet kräde eller alldeles obehöfliga, finge delas; hvarföre och då enligt den lagtolkning, som legat till grund för Högsta Domstolens under senare åren likartade domslut rörande rätta förståndet af 3 § i skiftesstadgan, en enda delegare kunde hindra sådan delning, hvilken dock vore för jordbrukets utveckling af stor betydelse, motionären, i öfverensstämmelse med sin uppfattning af andemeningen i stadgan, genom hvilken lagstiftaren oförtydbart åsyftat, ej blott att meddelad fastställelse å förrättad delning skulle betrygga eganderätten för framtiden,

utan äfven såsom regel, att all inom skifteslaget befintlig jord skulle delas, föreslår, »att Riksdagen ville för sin del besluta, att 3 § 1 mom. skiftesstadgan skall hafva följande lydelse:

»Har jord, som hör till by eller till hemman, deri två eller flera ega del, genom teg- eller storskifte i flera skiften blifvit lagd; vill den, som i sådant skifteslag eger ett eller flera hemman eller en eller flera hemmansdelar, laga skifte erhålla, hafve ock der vitsord till utan att å teg- eller storskifte meddelad fastställelse eller eljest ingången eller stadfastad förening må sådant hindra eller därför i vägen ligga. Ej må redan verkställd enskiftesdelning, som vunnit laga kraft, eller skifte, hvilket enligt *Kongl. Maj:ts nådiga* kungörelse den 20 Februari 1821 blifvit såsom enskifte ansedt och fastställt, eller laga skifte, hvarå fastställelse meddelats, genom nytt skifte rubbas, utan så är, att alla, hvilkas rätt är af frågan beroende, derom åsämjas; *delegare dock obetaget att i laga ordning söka och erhålla sin egolott ur skifteslags samfällighet utbruten, vare sig ur hela, i fall den är obehöfelig, eller den del deraf, som öfverskjuter verkliga behöfvet.*»

Uti motion N:o 37 anholder herr *F. Andersson* »att få ändring eller tillägg i vår nu gällande skiftesstadga, att samfäld mark af hur litet omfång som helst inom ett eller flera skifteslag, då den icke för gemensamt behof till fördel kan begagnas, må genom delning eller egoutbyte skiftas, der hälften af delegarne sådant önska».

På samma skäl, som Herr Ekenman, men ännu mera utförda, anser Herr *Joh. Bengtsson* i motion N:o 52, att lagstiftningen rörande ifrågavarande mark bör förändras så, att å ena sidan rättelse kan beredas i de missbruk, som i detta afseende vid fastställda egoskiften redan blifvit begångna, och på den andra sådana för framtiden må så vidt möjligt förekommas.

I första hänseendet borde enligt motionärens tanke det förbud, som nu vore meddeladt mot all ändring i ett fastställt skifte, såvida ej alla parter derom åsämdes, så till vida inskränkas, att, om ändringen åsyftade mark, afsatt till gemensamt behof, af öfverflödig vidd, den måtte blifva tillåten och således »vitsord lemnas åt den delegare, som skifta vill» — såvidt nemligen det anginge sådana egoskiften, som blifvit fastställda före den tid, den åsyftade lagförändringen skulle träda i gällande kraft. Efter denna tid åter — då några sådana missbruk vore förebyggda och således ej förekomma — skulle, för vinnande af ändring i ett fastställt laga skifte, erfordras, såsom för närvarande, bifall af alla dem, hvars rätt saken rörde. I andra hänseendet åter borde skiftesmannen och gode männen, icke allenast vid hädanefter skeende laga skiften på hela

byområden och hemman, utan äfven på sådana delar deraf, som förut vore antydda, meddela yttrande öfver de beslut, som af delegarne till och med enstämmigt fattades öfver undantag af oskifta, huruvida detta vore till det uppgifna ändamålet användbart och huruvida det icke blifvit större tilltaget, än behofvet fordrade. Motionären ansåge, att ett sådant yttrande lämpligast borde af skiftesförrättarne afgifvas, emedan de borde bättre inse delegarnes fördel, än många utaf dem sjelfva förmådde, dels borde ega fullständig kännedom om egornas beskaffenhet, och dels icke, huru deras omdöme än utfölle, beredde sig sjelfva någon inkomst. Vore delegarne sins emellan eniga i beslutet och godkände de för öfrigt det yttrande skiftesmannen och gode männen afgäfve, borde dervid förblifva. Blefve detta deremot antingen i sin helhet eller till en del icke händelsen, borde ärendet, såsom andra preliminärfrågor, underställas egodelningsrätten.

Motionären föreslår sålunda, »att Riksdagen behagade hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att nådig kungörelse täcktes utfärdas, uti hvilken nedanstående paragrafer i 1866 års skiftesstadga erhålla följande förändrade lydelse:

1 Kap.

3 §.

Har jord, som hör till by eller hemman, deri två eller flere ega del, genom teg- eller storskifte i flera skiften blifvit lagd; vill den, som i sådant skifteslag eger ett eller flera hemman eller en eller flera hemmansdelar, laga skifte erhålla, hafve ock den vitsord till, utan att å tegen eller storskifte meddelad fastställelse eller eljest ingångna och stadfästade förening må sådant hindra eller därför i vägen ligga. — Ej må redan verkställd enskiftesdelning, som vunnit laga kraft, eller skifte, hvilket enligt Vår nådiga Kungörelse den 20 Februari 1821 blifvit såsom enskifte ansedt och fastställt, eller laga skifte, hvarå fastställelse meddelats *före den tid, denna Vår nådiga kungörelse träder i gällande kraft*, genom nytt skifte rubbas utan så är, *antingen att alla, hvilkas rätt är af frågan beroende, derom åsämjas, eller ock att från det fastställda skiftet är, under hvilken förevändning som helst, så stor del utesluten, att denna numera lämpligen ej kan till beskaffenhet och omfång hänföras till sådant område, hvilket på de grunder denna Vår nådiga stadga bestämmer, får såsom gemensam plan för skifteslaget afsättas.*

I sådant fall vare skifte på en sådan plan, äfven utan alla delegarnes medgifvande, tillåtet, och hafve den vitsord, som skifta vill.

Laga skifte, som är afslutadt och fastställt efter denna tid, denna Vår nådiga kungörelse skall tillämpas, får icke rubbas, utan att alla de, som saken angå, sig derom förena.

6 Kap.

54 §.

Skiftesmannen och gode männen skola, efter rådpläging med delegarne, besluta uti de i 2, 3 och 6 punkterna af nästföregående § omnämnda frågor.

Delegare, som äro tillstädes vid afgörandet af de i 1, 4, 5, 7 och 8 punkterna i samma § uppräknade frågor, ega att, under rådpläging med skiftesmannen och gode männen, i dessa frågor besluta, när de alla om beslutet äro ense. — Varder, efter det *en* sådan fråga blifvit föredragen, densammas behandling uppskjuten, då bör underrättelse om dagen, när frågan skall till afgörande förekomma, delegarne meddelas. Skiftesmannen och gode männen söka härvid förmå delegarne att i nämnde delar sig förena. Varder förening af alla närvarande delegare i en eller flera delar ingången, då skall den särskildt upprättas och af delegarne, jemte gode männen, underskrifvas, och gälle sedan till efterrättelse i *hvad det afser 1, 5, 7 och 8 punkterna och med iakttagande af hvad 128 § rörande frånvarande delegares rätt i denna del innehåller.*

Öfver delegarnes beslut i 4 punkten skola skiftesmannen och gode männen afgifva yttrande, huruvida de dels anse det af delegarne bestämda undantag af oskifto motsvara det ändamål, som dervid uppgifves vara åsyftadt, och dels om de anse detsamma till omfånget icke vara större, än behofvet fordrar, och i händelse de ej dela jordegarnes mening, föreslå de förändringar i beslutet, de finna nödiga. — Kunna åter delegarne sig icke förena i någon eller några af de punkter, som till deras beslutanderätt höra och som före skiftets fortsättning skola vara afgjorda, eller gillas icke utaf alla det yttrande, skiftesmannen och gode männen rörande beslutet i 4 punkten afgifvit, då ega dessa, sedan de skäl noga upptagna blifvit, som å ena eller andra sidan anföras, att öfver tvisteämnet utlåtande meddela, och iakttaga dervid hvad för hvarje särskildt fall här framdeles stadgas. — Nöjes delegare enhälligt deråt — — — — — finnes förordnadt.

18 Kap.

125 §.

3:dje punkten: Tvister om den mark, som för delegarnes allmänna behof före skiftet undantagas skall, *antingen de härleda sig från delegarnes olika meningar eller från nekadt godkännande af det yttrande i ämnet, som det, enligt 54 §, åligger skiftesmannen och gode männen att afgifva.*

Med anledning af en vid sistlidne riksdag väckt motion, att samfäld mark af huru litet omfång som helst inom ett eller flera skifteslag, då den icke till gemensam nytta för delegarne kunde begagnas, måtte få genom delning eller egoutbyte skiftas, der minst $\frac{1}{3}$ af delegarne sådant önskade, anförde Utskottet, att genom 3 § i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga Stadga om skiftesverket i riket den 9 November 1866 — af innehåll, att ej må redan verkstäld enskiftesdelning, som vunnit laga kraft, eller skifte, hvilket enligt Kongl. Kungörelsen den 20 Februari 1821 blifvit såsom enskifte ansedt och fastställt, eller laga skifte, hvarå fastställelse meddelats, genom nytt skifte rubbas, *utan så är, att alla, hvilkas rätt är af frågan beroende, derom åsämjas* — hade omförmälda skiften blifvit likställda med laga kraft vunna domar, och att Utskottet icke ville bidraga att rubba den orygglighet, som vore och måste vara sådana tillerkänd, hvadan Utskottet icke kunde tillstyrka bifall till motionen, utan ansåge, att om, på grund af 10 kap. i skiftesstadgan eller förut gällande skiftesförfattningar, mark blifvit för delegarnes allmänna behof undantagen, denna åtgärd borde vara lika förbindande, som hvarje annan bestämmelse beträffande det verkställda skiftet, och att det sålunda vore i sin ordning, att för sådan undantagen marks skiftande erfordrades samtliga delegares medgifvande. Utskottets afstyrkande hemställan bifölls i båda Kamrarne utan votering; och då Utskottet fortfarande vidhåller anförda uttalandet — hvilket är lika tillämpligt å nu föreliggande förslag om samfäld marks delning; af hvilka Herr *Ekenmans* lemnar delegare rätt att i laga ordning söka och erhålla sin egolott ur skifteslags samfällighet utbruten, Herr *Anderssons* för delning af samfäld mark, då den icke för gemensamt behof till fördel kan begagnas, fordrar hälften af delegarnes medgifvande, och Herr *Bengtssons*, hvilken ur sitt redaktionsförslag uteglömt det till 3 § af skiftesstadgan genom Kongl. Kungörelsen

den 1 Oktober 1875 gjorda tillägg, gifver vitsord åt den, som skifta vill — samt då, beträffande Herr *Bengtssons* motion, i hvad den innefattar förändrade bestämmelser om undantag af oskifta, densamma icke heller i denna del synes vara af beskaffenhet att kunna bifallas, enär deri förutsättes, att skiftesmannen och gode männen skulle bättre förstå att iakttaga skiftesdelegarnes fördel och bästa, än de sjelfve, hvarjemte den föreslagna proceduren endast synes skola komma att vålla onödig omgång, hemställer Utskottet,

- att 1) Herr *Ekenmans* motion
- 2) Herr *Anderssons* motion
- 3) Herr *Bengtssons* motion

icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 April 1880.

På Lag-Utskottets vägnar:

G. LAGERSTRÅLE.

Herrar *Anders Persson*, *Johannes Jonsson*, *Magnus Jonsson* och *Smedberg* hafva begärt få här antecknadt, att de i följd af erhållen ledighet från riksdagsgöromålen icke inom Utskottet deltagit i motionernas behandling.
